

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—
POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO
K 1-20. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU.
PLATIVO I U TUŽIVO U ŠIBENIKU.

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM

TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871.

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA
TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. II.

ŠIBENIK, 13. SVIBNJA 1914.

BR. 38.

ISTINA O DOGODJAJIMA U SPLITU.

Iz Splita nam javljaju, da je dopis „Što je to bilo u Splitu?“ štampan u zadnjemu broju našeg lista, proizveo strahovitu detonaciju. Razabire se to i iz činjenice, što je stanovita činjenica naša svrhodnim, da pokupuje i odstrani sve primjerke našeg lista, stigle kavanama i trafikama splitskim. Već ova okolnost, a da i ne govorimo o mnogobrojnoj potražbi onog broja našeg lista iz raznih strana pokrajine, govori jasno, da su u onom dopisu iz Splita bile sadržane tolike i takove istine, da, ma i neodjenute u najprikladnije ruho, bijahu po splitsku kliku upravo poznate. Nekima se je forma, kojom istina iznešena, mogla činiti neshodnom; neki su mogli i zlo shvatiti pojedine stavke, osobito neuvislno uzete. Pogotovo kada su sugestionirani ambijentom i pod neposrednim dojmom događaja; ali krupnost i težina istine nametnuše se svima, tako da je obćenito priznanje, da je „Hrvatska Misao“ imala odvažnosti reći istinu, makar ta istina i ne bila populana.

Tkogod je pažljivo pročitao onaj dopis, bit će razabrao, da nama nije niti do obrane Szilvasa, niti do obrane biskupa, pogotovo pak ne do obrane talijanaša. Tendenciju našu tumačila je istog dana Čingirijina „Crvena Hrvatska“, kada je, obzirom na demonstracije u Italiji, pisala: „mi ćemo i bez lakvih sredstava ustrajati u borbi za naša nacionalna prava; mi ćemo ozbiljnije i dostojansvenije braniti našu nacionalnu čast, naš nacionalni ponos. Mi ćemo se od vaših mahnitih napadaja i vrijeđanja braniti a da vas ne tučemo, ali smo vas htjeli samo upozoriti na vaše ludovanje i mahitanje.“

Li je na to spala naša jakost i moć naših predstavnika, da, za utući talijanaše, moramo poseti za tako odurnim i svetogrdnim sredstvima, da moramo demonstrirati proti procesiji? Ako je talijanašima, ili „našim zemljacima talijanskog jezika“ kako ih do nedavno nazivao dr. Smodlaka, ako je njima bilo do toga da izazivaju smutnje i nemire, zar je trebalo upotrebiti baš procesiju da se na njihov prkos odgovori? Da dodju u procesiju, morali su ti talijanaški glazbari odnekale izići, a izašav morali su nekuda i proći. Dalje ne govorimo.

Bunit se moramo proti onoj bezglavoj i špekulantskoj politici splitskih aristarista-demagoga, proti njihovoj poslovičnoj nedosljednosti, diktiranoj interesima osobnim. Borbe s talijanima nikada nismo napustili niti čemo, ali neozbiljnost u tome ne trpimo. Vodjama demokratskim i njima sličnim nemožemo dati u ruke barjaka u toj borbi, jer njihova prošlost nije nikakva garancija za idealnost, ozbiljnost i uspjeh borbe.

Kako vjerovat u čistoću i ozbiljnost sadašnjeg Smodlakinog „rata do istrage talijanima“, kada znamo, da je taj isti dr. Smodlaka toliko simpatizirao sa „našim zemljacima talijanskog jezika“, da je predlagao, u ime slobode i pravice, neka se talijanima Dalmacije osigura jedan mandat u parlamentu! Dr. Smodlaka i drugovi zagovarali su kao pravednu i pošteni stvar, da se talijanima podigne sveučilište u Trstu, gdje je naš narod bio i sada je izložen težkim iskušenjima, a one, koji se borili protiv toga, naime pravaške zastupnike iz Dalmacije i Istre

te slovenske zastupnike Trsta, Gorice, Kranjske i Štajerske nazivali ratilom i sluganima austrijske viade. Dr. Smodlaka je predlagao, da se jedna od ulica splitskih okrsti imenom pok. Bajamontia; on isti ustao je, da se u izbornoj reformi za sabor u Zadru talijanima osigura njihov posjed; on isti, sa Trumbičem, išao je u agitaciji proti proslavi Konstantinovog jubileja, čak i dvojezičnim proglasima, ruku o ruku sa drom. Salvem, koji je i onda i prije toga kako je i danas uvijek isti i nepopravljivi zaod duh, a da ipak sve ovo nije smetalo niti će smetati gospodare Splita da s njime šeruju. Ako je ovo istina, a jest, i svjedokom nam cio Split, pa i trščanski Slovenci koji preko „Edinosti“ zgražahu se nad protuslavenskim djelovanjem Smodlaka-Trumbičeve družbe, kada je sve ovo islina, onda događaji na trščanskoj Revoltelli i posljedice toga osuda su te nedostojne, komedijske politike i poziv Smodlaku i družini, da se maknu sa političkog poprišta.

Da nije ovakvih izstupa, splitska klika već davno bila bi polomila noge. A sada je neminovna propast te klike zahtjevala, da se izazove i opet jedan alarm, makar iz toga Split imao štetu. Trgovcima i obrtnicima Splita iznimnim mjerama od strane poglavarstva nanešena je velika nepravda i šteta. Gradjanstvo Splita danas se ne pita, tko li je sve kriv objesti talijana, ma, u času zanosa, daje se pod barjak onih istih koji su dosadanjim svojim djelovanjem pokazali, da bi bili pripravnici dati talijanstvu još većeg života, samo ako bi bilo u njihovom vlastitom interesu. Ovo talijanžderstvo, prama prilikama, moglo bi se složiti i sa time, da Split, mjesto Szilvasa, dobije jednog talijana, samo

ako bi ovaj znao gnječiti pravaše. Na ovo smo dužni upozoriti naše sumišljenike u Splitu i u splitskom kotaru. Danas nekima trebaju i takovi, koje su prije krstili najpogrdnijim imenima; trebaju im i svećenici koje su oni prije gnjajali i vijali po sudovima; oni isti, koji su im prije bili klerikalci i izmečari, isti su im danas narodni svećenici i tim istima šalju se deputacije i izkazuju počasti, eda vuku kestenje iz vatre za — Smodlaku i Trumbića. Za privuču svećenstvo trebala je ova bučna afera, i ako su nadležni faktori, poglavarstvo, občina i biskup, imali i drugog izlaza iz zapletaja, a u svojim narodnim osjećajima povrijeđeno gradjanstvo imalo za reakciju drugi i uspješniji momenat nego li je to jedan vjerski obred.

Splitski događaji moraju zabrinuti i radi svog međunarodnog značenja. Kada vidimo neke pojave u našim stranama, pa njihov odjek u Italiji, mora se doći do zaključka, e tu nisu čisti posli. Nekome hoće se zapletaja, a zašto — veliki je upitnik. U Italiji shvaćaju zamašnost toga. Svakako, na prvi pogled sudeći, nama austro-talijanski zapletaji nisu u dobar čas. Nekome je, izgleda, do toga da trčevna forsira. Moramo dakle stati na oprezu da ne nasjedamo.

Kao većini ove zemlje na razpolaganju su nam dovoljna sredstva, a da talijanstvo ne predje neke granice. Neke naši ljudi ne zagovaraju talijanske kulturne zahtjeve kao svoje; neka naš Vjersijski Zavod, mješte što je stvorio mnogobrojne talijane velepozornike, stvara velepozornike Hrvate, kako bi i četiri madata iz zadarsko-šibenskog veleporozca došla u hrvatske ruke; neka dosljednost i stalnost načela budu takova da lozinka „svoj svome“ bude u uvjerenju,

u krvi, a ne na jeziku i na papiru. Radeći tako, ojačat ćemo, sve bez buke i bez komedijaštva, i sebe i položaj naših narodnjaka u zemljama gdje imaju da izdrže tešku borbu sa talijanskim elementom.

Ljudi, koji su riječkom rezolucijom bratimili se sa Košutom da osam godina kasnije pozovu Austriju da se vrati na 1848.; ljudi koji se bratimili sve do jučer s talijanima, a danas su pripravnici da pozovu Austriju da se povrti na 1866. — ti ljudi ne daju nikakve garancije za poštene namjere svoje politike i svaka njihova nova radnja jest daljna jedna smetnja, jedna nova petljanja.

IZBORNA REFORMA.

Zakonska osnova o promjeni izbornog reda za pokrajinski sabor, predložena od namjestnika grofa Attemsa, ustanovljuje sabor od 58 članova, i to:

- a) od rimo-katoličkoga nadbiskupa u Zadru;
- b) od grčko-istočnoga biskupa u Zadru;
- c) od 56 biranih zastupnika i to:
 - I. od 11 zastupnika izbornog razreda najviših poreznika;
 - II. od 3 zastupnika izbornog razreda trgovačkih poreznika;
 - III. od 21 zastupnika izbornog razreda srednjih poreznika;
 - IV. od 21 zastupnika izbornog razreda najnižih poreznika i neporeznika.

IZBORNI KOTARI.

I. VELEPOROZ.

1. Okružje Zadarsko (pol. kotari Zadar, Šibenik, Benkovac, Knin) 4 zastupnika
2. Okružje Splitsko (pol. kotari Split, Sinj, Imotski, Supetar, Hvar, Makarska, Metković) 4 „
3. Okružje Dubrovačko 2 „
4. Okružje Kotorsko 1 „

(Ovdje joj kanuše dvije suze na pismo, nu ona nastavi pisati, stiskav drhtave suze)

„...u kome će te uješiti žena, čista i vjerna, zgrijati tvoje pusto ognjište. U noć joj, na deset uri i po, prispie od strica Laa, brzojavka i ta očiplje obećavanje novca preko Narodne Banke u roku od tri dana, pa nadostavljala: „U današnjim izborima Cortisa zapalo 342 glasa X 339. Izabran Cortis.“

Jelena osjeti na srcu bljesak radosti, plamen je liznu po obrazima i po mozgu. Prinesse dlane na čelo, govorilo je; na sljepoćice i tiktale su.

Cortis izabran! On je pobijedio, svladao prvi, teški korak, morat će biti zadovoljan. Doći će u Rim, onje će mjesec prebiti, a mogla bi se i ona tude prigoditi. Ne, ne, Bože veliki, odlazi ta misli! Ona će poći u Cefalu, da ostane za uvjeka, da ga ni ne vidi, ne biti vidjena, osobito, da se ne oda. Oh Bože, pa ne pisati mu ni jedne riječi! Što bi mogao promisliti o sličnome muku? Zaostalo bi pogodno pravi razlog; zar ne bi bilo gore? Ne služi već jedan redak, jednu riječ; a onda bi bilo red odgovoriti na njegove posve hladno, u svakoj strogo, da se odelaci! Poče pisati taj strogi i hladni odgovor, a groznica joj i na tijelu i u duši:

„Dragi bratuče! „Rim, dne 2 srpnja 1881. „Javljaju mi tvoj izbor. Iskreno sam zadovoljna, što te vidim na glavnome drumu korajačima, za koji želim, da bude častan i sretan. „Jednako sam primila i tvoje pismo; a što mi pišeš iz Lugana, ljuto me oče-merilo. Pospešujem čas sa svojim željama...“

PODLISTAK.

DANIJEL CORTIS

ROMAN. TALIJANSKI NAPISAO ANTONIO FOGAZZARO. PREVEDO D. MARKO VEŽIĆ. (Nastavak 37).

U gostioni zateče Cortisevo pismo. Ostaviv za nj u Passu di Rovese onaj suhoparni listić, njezina je namjera bila raspaliti ga i ražestiti, da joj ne piše barem za duži zeman. Zato je bilo nade u odeljenosti, u samoći; ne zbog sebe, već zbog njega. Sklisi s pusta veselja, kad vidi, da joj se namjera izjalovila: ona sama nije znala, otvarajući pismo, je li obuzeo strah ili čežnja ispred strastvenih riječi. Gucala ga je; srčuč najprije s početka do kraja ko pojednim izražajima ljubavi, ko da žegu, a pogotovu ko ovima: „ne bi se našla ni jedna jedinica riječ, što sam rekao ovoj izdišućoj ruži, a da joj je neće opetovati“. Promislila, da Cortis nije smio onako pisati; i dohvatit se kraja, iznovice se povrti k prvij stranici, gdje on govori o svojoj majci. ponovno pročitao ono neutešljivih riječi i očiti duboku bol. U onome trenu nije osjećala vlastitih boli, ni slavi ispred uvjerenja, da je ljubljena. Sva se preli u njegovo srce, s njime je trpjela, osjećala je ono ranozarenje, onu gorku samoću, osjećala je u tolikoj mjeri, da se ona ista ustavila; činilo joj se, da više ne pripada samoj sebi; da je postala češ njega istoga. A izbori? Danijel joj je govorio: pošalno,

ali se opažala onje i na drugim mjestima pisma neka nervozna šala, što je odavala uzbuđenu dušu. Nastaj prezira protivna onih bedastih izbornika potrese i rukama i zanijemilim usnama. Najprije nastaj prezira, pa nastaj ponosa; čovjek, koga je ona ljubila, ne može omiliti ruži. Nu kraj svega toga nije joj pameću sjeknula ni sjena sumnje o budućnosti. Stalno je, da Cortiseva budućnost ne ovisi o malo nezalca. A ovo je bilo dobra i utješljiva u pismu, da je otkakivala neka moralna emežija, jača od ljubavi, veliki duh, koji je mogao pretrpjeti osamu bez žene, ali ne smalaksati, ne ugnuti, a sa svoga puta. Takoga, takoga je Jelena ljubila! Koliko je do nje, pa koja je tuga, pa koja je kob skobila, na to se ne smije obazirati ni ona glavom, ni svijet, ni Bog.

Prolazna je neka pričina prevari, prikaza joj mirno jezerce Ville Cortis i Danijela, kako čuti kraj obale. Ona mu sjela uz bok, pokobujući iz Rima od nedostojnog muža; sjene perivoja, jezero i njihova srca, sve je to, do u najudaljenije unutrašnjosti, sušti mir. Progna prikazu, namrgodiv nekadno trepavice. Toga ne će nigda biti! Cortis je ne smije ljubiti. Ona mu ne bi mogla ponuditi, žrtvovav samu sebe, već groznica sadašnjost, a glotnu budućnost; pa i da je samo idealno ljubiti, i to joj je život ogorčavalo. On je bio samac na svijetu, a na izabranome putu očekivali su ga trudi, tjeskobe, udarci; zašto ne bi svio obitelj zbog svoga mira i utjehe? Red joj je poradići oko toga, da se zaboravi. Promislila na malu livadu kraj jela, kuda se bio Cortis spustio, promislila na jesenske mra-

zovce, lijepe cvijetak otrovnog šoka, a silom ga je htio sebi; namijala je i propočla. Njezin se muž nije pokazao cio dan. Jelena je morala poći u via Urbana do nekkih prijatelja, što joj iskazali uslugu i pričuvali joj njezino kućno srebro, ali nije smogla senasja u svijet pogledati, navući na se obrazine veselja. Pročitla i opet se navrtiti čitati sve one tacke u Memoires, o kojima joj Cortis bio govorio, nu osobitim načinom listove gospogje Caud; i svegrierno nabasaj, slučajno i nehote, na one riječi o sudbini drugoga. Nije obojevala. U suton, kad je sa neodušljiva zaboli čitanja i glava i oči, osjećajući, da će izdahnuti u zaparini svoje sobe, odvze se košijom zvdora Porta Pia. Zahod sunca bojadisano ljubicaštom bojom brjegovce Sabine. zrak je bio frižak, a Jelena svegrieno plakala; nu tubroba ura, samoća i dolje prema Ponte Momentano porazbacane ruševine po polju izdavali glas suglasja s njome i sve proizveo, da je manje očutila gorčinu plača. Na prijelazu preko Ponte Momentano kiridžija pustii korne korakom. Jedna siromašica zapita lijepe gospogje, na put Božji, primi i opaziv joj suze na očima, javi joj se: — Kerce koga, Bog će te podariti mirom.

I isti tren osjeti Jelena, kako joj trnci udariše životom, promislila na groznicu, na moguću i željeni mir, na riječi mramorog Kapucina: „jelvini, cinis et nihil“. Vraćajući se prema Rimu, nazreš sprijeda, zeru s desne strane, uzvišalen mjesec, kako se spušta na čempeze vile Alpani; na mahove uzduž perivoja rezuska je oštri miriši s drveća. Blizu Porta Pia susretne jašioća i a-

Vjenčanje. Vrijedni g. Nikola Čikato, knjigoveža u našoj fiskari, vjenčaje se večeras sa čestitom gđjom. Anom Zec, Sretnom paru i naše čestitke!

Naša vijest o procesu u Celovcu izazvala je splitsku „Zastavu“ malo okasno na dementi, i to takovim načinom, da u razumna čovjeka potvrđuje uvjerenje i istinitost naših informacija. Tartaglia bi svakako morao biti vrlo oprezan, kad govori o špijunima, jer bi mu mogli pripovijedati, na primjer, što je dr. Drinković držao do hodočašća nekih dalmatinskih političara i novinara u Srbiju za vrijeme balkanskog rata i kako je on u njima gledao emisare i špijune austrijske.

Mjestni trgovci na malo proti obrtnicima i putnicima drugih tržišta. Mjestni trgovci upravili su preko občinske uprave podnesak na Kot. Poglavarstvo molbom, da poduzme mjere proti zlorabama obrtnika i putnika drugih tržišta koji dolaze na ovomjestno tržište i protupropisno nudjaju svoju robu oštećujući tako domaće trgovce. Zahtjev je naših trgovaca sasvim opravdan i počiva na zakonu, pa je očekivati da će kot. Poglavarstvo poduzeti korake proti nezgodnoj konkurenciji.

Gradski vodovod. Listu, što se štampa u občinskoj kući, a uređuje ga čeljad što badava bere plaću od občine, i opet se prohtjelo zadirkivanja u poslu gradskog vodovoda. Oni nikogovići izrugivali se i gradnji puta Jadrtovac-Primošten-Rogoznica, a put se već gradi; tako se izrugivaju i gradnji gradskog vodovoda, a vodovod ipak će se graditi, i bez njihova črkanja, zauzimanjem zast. dra. Dulibića. Sada su nestripljivi, a gdje im je žurba bila onda kada je u jednoj samoj godini za Krtelevu upravu občina primila preko po milijuna kruna? I baš zato, jer će gradnja vodovoda početi doskora, popravljati sadanji vodovod značilo bi baciti novac u more.

Zakup ljetne zaklade Andreis. Dne 10. ov. mj. obavljena je dražba zakupa ljetne zaklade Andreis. Najbolju je ponudu stavio Grgo Škugor, i to 871 K prama 800 K lanjskih, te je zakup njemu i doznačen.

Nadjeno. Stipe Mujan Ivin iz Drniša, kočijaš, našao je dne 12. ov. mj. na Slapu na Krči jedan broj (spilu) sa dva kamena briljanta i dva kamena modra vezana u zlatu, vrijedan 100 K. Tko je izgubio, neka se prijavi na občini.

BRZOJAVI „HRVATSKE MISLI“.

VLADAREVO ZDRAVLJE. BEČ, 13. svibnja. Vladar je noćas mirno prospavao, pojavi katarčni izčezavaju. Obće stanje povoljno.

AUSTRIJA I SRBIJA. BEČ, 13. svibnja. „Plus Verein“ javlja, da Vatikan nije još službeno saobćio Srbiji ništa definitivnog glede konkordata. Što se pak tiče Austrije, to nije istina, da bi ona htjela i nadalje uzdržati konkordat nad katolicima u Staroj Srbiji, već se radi samo o nekim ovlastima.

BUDIMPEŠTA, 13. svibnja. Grof Berchtold izjavio je u delegacijama da će se pitanje orijentalnih željeznica riješiti povoljno po Monarkiju.

EPIROTI DOBIT ČE AUTONOMIJU. KRF, 13. svibnja. Pogodjanja između Epirota i međunarodne kontrolne komisije teku povoljno. Položaj poboljšao se. Epiroti dobit će svoju narodnu autonomiju.

TURSKA MISIJA KOD RUSKOG CARA. LIVADIJA, 13. svibnja. Car Nikolaj primio je u svečanu audijenciju tursku misiju predvođenu od Talaat bega, koja je došla ne bi li izhodila riješenje pitanja otoka povoljno za Tursku. Turci kane izolirati Grčku i sklopiti savez sa Rumunjskom.

SVIHA PROTIV „NARODNI LISTY“. PRAG, 13. svibnja. Danas je počeo proces protiv odg. urednika „Narodni Listy“ na tužbu bivšeg zastupnika Svihe. Urednik je izjavio, da nije kriv, i da je otkrića protiv Svihi objelodanio na temelju dokaznog materijala.

Branitelj Svihe dr. Bouček, u dokaz da Sviha nije bio konfident i da nije za to bio od policije plaćen, predlaže svjedočanstva narodno-socijalnih zastupnika Klofača, Choca i Sibernya, koji će izkazati, da poznati izlet u Beograd nije bio tajan te da ga Sviha nije trebao prijaviti policiji, kao što da Sviha nije priobćivao policiji zaključke čeških stranaka.

Glavni svjedok u ovom procesu jest poglavica praške policije Klima.

Procesu prisustvuje mnogo čeških zastupnika, a među njima i dr. Kramarž sa gospođjom.

DVOBOJ TISZA-RAKOVSKY. BUDIMPEŠTA, 13. svibnja. Grof Tisza pozvao je na dvoboj delegata Stjepana Rakovskog, jer ga je u jučerašnjem govoru u delegacijama uvrijedio. (Nekidan su u Ljubnu dva sekundanta bila osuđena na dva mjeseca zatvora svaki, a u Ugarskoj izazivaju dvoboje sami ministri — nekažnjeno).

Remington Standard

Jedan pisaaćih strojeva milijun

u porabi. Model X i XI.

BEZ KONKURENCIJE

Podpuno americkansko pokućstvo

GLOGOWSKI & Co. - TRST

Piazza della Borsa No. 14 I kat
Telefon br. 17—70.

LJETOVALIŠTE

MORE, HEAD, ZDRAVLJE, DIVOTA.

Opjevano Makarsko Primorje krije u sebi dražesti, koje osobito u ljetu, privlače i opajaju čovječju dušu.

GRADAC KOD MAKARSKE

biser je Jadranskog mora. Tko želi zdravlja i ugodnosti, neka ljeti pohri tamo u

Hotel Lavčen

koji leži na moru, sa krasnom obalom. Hotel ima lijepe sobe za spavanje, izvrstnu kuhinju i podvorja. Cijene umjerene tako da se ne boji nikakve utakmice.

Hotel je osobito prikladan za ljetovanje, a naročito se preporuča strancima kao izvrstno

KUPALIŠTE

Braća iz Herceg-Bosne, koja svake godine dolaze u naše primorje na kupanje, naći će u Hotel Lavčen sve udobnosti i otkrijepe.

I našim domaćima, koji obično traže ljeti odmora u tujini, stavljamo na srce krasote našega primorja.

Hotel Lavčen

Gradac kod Makarske

Ante Milošević p. Nikole
vlastnik. 1—30

KUPALIŠTE

JOSIP ZAMOLA

ovlaštenu dekorativni slikar u ŠIBENIKU

Bivši više godina u Trstu nalazi se sada već godinu dana u svom rodnom mjestu Šibeniku, gdje je radio kod raznih tvornica i privatnih radnja te kod Pomorskog Okružnog Zapovjedništva.

Preuzima svakovrstnu radnju uz vrlo umjerene cijene i najvećom brzinom izvedbe. Preuzima i radnje i izvan Šibenika bez povišice cijene. Dosta je obavijestiti ga jednom otvorenom dopisnicom na gore naznačenu adresu.

Preuzima važne slikarske radnje pod crkvama, kazalištima. 2—30

P. T.

Castimo se stavi do znanja svakoj cijenjenoj osobi, da smo već od davna osnovali klesarsku zadrugu pod naslovom:

PRVA SPLITSKA KLESARSKA ZADRUGA

registrirana na ograničeno jamčenje U SPLITU.

Zadruga obavlja svakovrstne klesarske radnje bilo u mramoru ili kamenu uz najpovoljnije uvjete.

Osobitom preciznošću izrađuje žrtvenike, balaustre, krstionice, nadgrobnice spomenike itd. u najmodernijim slogovima. Skladište je opskrbljeno sa mramornim materijalom, također mramornim pločama za pokućstvo. Budući je lista proviđena izvrstnim radnim silama i dovoljnim kapitalom, to je u stanju svaku naručbu brzo i tačno izvršiti na podpuno zadovoljstvo gg. naručitelja.

Na zahtjev šalja nacрте, uzorke materijala, kao što i sve upute i razjašnjenja.

Preporuča se ugodnom občinstvu i prepoštovanom svećenstvu, da ju počaste svojim cijenjenim naručbama. UPRAVA.

OBJAVA.

Dajem na znanje gradu, okolici i putnicima da sam po novo restaurirao moju dobro čuvenu

Gostionu

u kojoj sam u stanju poslužiti goste bez razlike. U mojoj gostionu nalazi se čašica dobrog domaćega šibenskoga vina crnoga i bijeloga iz najboljeg podruma. Također pivo Puntigam, te sira, salama, pršuta, kobasica, likera, kave, duhana, mineralne vode i t. d.

Osobito je čuvana moja pečena sa raznja kao tčevina, pilefina, odojci i janjčevina, uvijek vruća po cijeli dan.

Sve ovo uz najumjerenije cijene. Podvorba brza i tačna. Gostiona električno razsvjetljena, otvorena do 11 sati u noći na najprikladnijem dijelu grada, ugao ulice sv. Ivana.

Preporučujem se štovanom občinstvu, kojemu još jednom preporučam moju pečenu na raznju, te se bilježim.

Velepoštovanjem
Nikola Zlatan
gostioničar.

JAJA ZA RASPLOD.

Brozjavi: Peradarna — Zadar — Brodarica. Telefon br. . . II.

Uzorna Peradarna (M. K. — ludrovic) na Brodarici kod Zadra odlikovana I. međunarodnom i II. državnom nagradom u Beču oprema uz pouzete, franko omotnih troškova, od nagradjenih stamova (obitelji) tucet (12) jaja za rasplod uz sl. cijene:

Brahma svjetli (najljepša obitelj na obje izložbe) odlik. pobjednom nagradom 14 K od 10/5 12 K
Holländer crni sa bijelom kukmom odlik. II. nagr. 12 K od 10/5 11 K
Langshan crni, Rhode Island crveni, Orpington žuti odl. I. nagr. 9 K od 10/5 8 K

Plymouth (h) Rocks odl. II. nagr. 9 K od 10/5 8 K
Minorca crni, Sulmtaler štaj. odl. I. nagr. 8 K od 10/5 7 K
Leghorn bijeli odl. II. nagr. 8 K od 10/5 7 K
Peking i indijske patke odl. III. nagr. 8 K od 10/5 7 K

Opsežniji oglas u „Gospodarskom Vjesniku“. Neka se priloži marka za odgovor.

Slobodan pregled peradarne i sprava.

Seoski župnici, učiteljice, učitelji i čl. kot. gospodar. zadruga i K manje.

Šaljite pretplatu

OBJAVA.

Nižepodpisana Tvrdka uslobodjuje se javiti tom P. N. Obćinstvu da je 1. svibnja o. g. otvorila u ulici Sv. Ivana, kuća Bon-tempo, dućan za prodaju električnih žarulja, svjetionika svake vrsti i sve potrebšine što zasjecaju u struku električne razsvjete, nadalje prima naredbe za namještanje električnih zvonaca, telefona, telegrafa i indikatora, električnih baterija i akumulatora svake vrsti i t. d.

Kao ovlaštenu namješteljicu Munjovoda za Zgrade, Crkve, Zvonike, Dimnjake i t. d. preporučuju se osobito radi sigurnosti takovih namještaja, jer izradbe budu izvedene od skroz za to tehnički sposobnog osoblja.

Cijene su najumjerenije tako da je izključena kojamudrago utakmica.

Cijenici i Potrebnici izrađuju se na zahtjev franko i badava.

Sa osobitim štovanjem
Vinko Šupuk i drug.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. listopada 1913. sljedeće glavne pruge:

Trst-Metković A (poštanska)	Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5.— pos. p. povratake svake subote	6.30 pr. p.
Trst-Metković B (poštanska)	Polazak iz Trsta u četvrtak	6.30 pr. p.
Trst-Metković C (poštanska)	Polazak iz Trsta u subotu	6.30 pr. p.
Trst-Korčula (poštanska)	Polazak iz Trsta u utorak	6.30 pr. p.
Trst-Šibenik (poštanska)	Polazak iz Trsta u petak	6.— pos. p.
Trst-Makarska (trgovačka)	Polazak iz Trsta svake sriede	6.— pos. p.
Trst-Vis (trgovačka)	Polazak iz Trsta u subotu	7.— pos. p.

AUTOGARAGE

NAJAM AUTOMOBILA.

Javljam p. n. občinstvu, da sam otvorio

Autogarage i najam automobila novih, vrlo elegantnih, za 4 i 5 osoba.

Cijene veoma umjerene.

TELEFON Br. 61.

NIKO ROSSI.

OBJAVA.

Dajemo na znanje p. n. Obćinstvu da smo otvorili prodaju:

živoga vapna ugašenog vapna

uz cijenu od kruna 2.60 za sto kg.

uz cijenu od kruna 2. za sto kg.

sve franko tvornica Crnica-Šibenik.

Naručbe upućuju se na adresu BATTIGELLI e ROSSI — ŠIBENIK.

Sa veleštovanjem

Peć za proizvodjanje vapna u Šibeniku.

Književnost.

O ikavštini.

(Kratak izvadak iz ove radnje: „O narodnosti“).

Štokavski jezik, kojim govore južni Slaveni, imade tri glavna dijalekta ili narječja, i baš dijalekt na i, na je i na e, to jest ikavski, jekavski i ekavski. Zovu ih još: dijalekt zapadni, južni i istočni.

Ekavski dijalekt u kraljevini Srbiji jest popravljen kao službeni i književni jezik. Jekavski dijalekt u Crnojgori i u Austro-Ugarskoj za južne Slavene, to jest Hrvate i Srbe, popravljen jest kao službeni i književni jezik.

Ikavski dijalekt zabačen je i pripušten danas samome neukome puku. Nama se čini, da je ovo gotovo nepravica. S toga odlučismo napisati kratku pouku o ikavštini. Pošto nam nije poznato, da se itko dosad izričito bavio ovim predmetom, to će naravski ova radnja biti slaba i mršava. Neka nas dobri štoci s ovog razloga izvine. Radi jasnoće i točnosti mi radjuju ovako podijeljeno.

- I. Današnji obseg ikavštine.
- II. Starine ikavštine.
- III. Značaj hrvatske ikavštine.
- IV. Ikavština hrvatski liturgički jezik.
- V. Književnost ikavska hrvatska.

I. Današnji obseg ikavštine.

Ikavski Slaveni zapremaju malne čitju južnu Rusiju, osim nogajске stepе, Krima i Donskog poričja. Napučuju Bukovinu i istočnu Galiciju te sivero-istočnu Ugarsku. Živu u Slavoniji i Hrvatskoj Banovini. Tu svi katolici štokavci jesu ikavci. Istra i Dalmacija do rike Neretve sva je ikavska, izuzamši sela grčko-istočne virozipovisti ili pravoslavna. U Bosni su malne izključivo ikavci žitelji vire katoličke i Muhamedanske.

U Rusiji zovu se Malo-Rusima, u Galiciji Rusinima, u Bukovini Rutenima, u Ugarskoj Slovacima, u Slavoniji, Hrvatskoj Banovini, Istri, Dalmaciji i Bosni Hrvatima. Ikavci nisu jedne narodnosti. Položaj i različite prilike stvorile od njih dvije glavne narodnosti, a to malo-rusku i hrvatsku. Možemo ikavce podijeliti na siverne i na južne. Ni siverni ni južni ikavci nemaju svojih posebnih država.

Starina ikavštine.

Prvobitni Slaveni bijahu ikavci. Ikavština jest matična svijju slavenskih jezika i narodnosti.

Dokaz.

Mnogi na glasu filozofa i naročito Česi Vaecl, Erben, Pervolt*) itd. dokazuju, da kod indoeuropejskih jezika samo tri bijahu prvobitna vokala ili glasnika, a to a, i, u.

Kašnje dodjoše e sažimanjem ai i o sažimanjem au.

A znamo, da slavenski jezik pripada indoeuropejskim jezicima.

Da su prvi Slaveni bili ikavci dokazuje nam i historija.

Izdijšte Malo-Rusa ili ikavaca bijaše grad Kijev. A Kijev od god. 898. do god. 1109. bijaše stolni grad ruskih vladara. Kijev je kolivka kršćanske vire u Rusiji, jest kolivka ruske države, kulture. Otac ruske historije nazivlje Kijev majkom ruskih gradova, a Aleksandar II. car Jeruzolimom ruske zemlje.

Pak: Rusi imadu u Aziji svoju znamenitu Sibiriju (ikavski) Siver-Nord.

Takodjer razna stara izumrla slavenska plemena bijahu ikavska.

Tako Ivan Broz velični: „U Vustru se posljednji put čula u crkvi slivensta rič (Broz piše rič) (slavjanska riječ), kako su oni (Bodrić) zvali svoj jezik, 1751. Bodrić su staroslavensko plemo, koje je izumrlu 1751, a bijahu po ovom ikavci.“

(Nastavit će se).

Dr. J. Carević: Hipnotizam u svjetlu filozofije. Učeni dr. J. Carević objelodanio je u posebnoj knjizi ovu filozofsko-psihološku studiju koja izlazila u „Danu“. Ovo aktuelno pitanje pisac je obradio vanrednom spremom te ga preporučaoba pažnji občinstva. Cijena je 90 para, a dobiva se kod pisca u Splitu.

Dr. B. Cvjetković: Oceanografija.

„Matica Dalmatinska“ izdala je ovo djelo vrijednog pisca, novo u našoj literaturi. To je nauka o moru, o fizičkom, biologikom, kemičkom životu u vodi. Za nas primorce ovo je djelo od velike zanimivosti i koristi.

* Vidi Prodan: Oračun između Srba i Hrvata. Zadar 1900. „Slavenski Sviet“ Zagreb 1870.

** Vidi Ivan Broz: Critice iz Hrvatske Književnosti I. str. 93. Zagreb. Naklada Hrv. Matice 1886.

PREDPLAĆUJTE SE NA „HRVATSKU MISAO“

.: KUTER .: STALNI AFITUAL

za 8 osoba jako prikladan i u sasmatraži dvije prostrane sobe u gradu na lijepom položaju. Eventualno unajmio bi i cijeli stan sa četiri sobe. Ponude upraviti pismeno pod „S. A.“ na odprad.: : : vničtvo lista. : : : :

MLIJEKO: kralje i ovčije, čisto, naravno i sterilizirano, prodaje po 40 para litar, Uzorna Mljekarna J. Drezga.

Soba s pokućtvom

iznajmljuje se odmah na lijepom položaju široke ulice sa posebnim ulazom. Upitati se u uredničtvu „Hrv. Misli“.

Naslov za brzojave: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU
Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća).

PODRUŽNICE: Dubrovnik — Kotor — Ljubljana — Metković — Opatija — Šibenik — Spljet — Zadar.

Kuponi založnica Zemljišno vesejskog zavoda Kraljevine Dalmacije plaćivi 1/11. kao i uvećene založnice unovčuju se kod.

Jadranske Banke u Trstu i svih Podružnica.

Dionička glavnica K 8.000.000. — Pritučva K 700.000.

Jadranska Banka Podružnica Šibenik.

Uložne knjžice. — Pohrana i administracija vrijednosnih papira. — Kupoprodaja tuzemnih i inozemnih vrijednosnih papira, te deviza i valuta. — Osiguravanje efekata proti gubitku na tečaju pri vučenju. — Žiro računi i tekući računi. — Unovčivanje mjenica, dokumenata, odrezaka i izvučenih vrijednosnih papira. — Kreditna pisma, čehovi, vaglia, naputnice. — Predumjovi i zajmovi na vrijednosne papire, dionice srečke, robu (Warrants), brodove itd. — Gradjevne verzije.

Pretnici (Safes) za čuvanje vrijednota u čeličnoj sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u kojim se pretnicama može držati svakovrsne vrijednosti.

OSIGURANJA ŽIVOTA

u raznolikim najnovijim, modernim i vrlo povoljnim kombinacijama preuzima jedini domaći osiguravajući zavod

„CROATIA“

Osiguravajuća zadruga u Zagrebu. - Utemeljena god. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

GLAVNA ZASTUPSTVA: Osek, Rieka, Sarajevo i Ljubljana.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I. II. kat
Telefon 25-04.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnicu za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijalnih poduzeća).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.)
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, sijena itd.)

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim poslovnim granama iznosi K 3,375.050.88
Prihod premija s pristojbama K 1,571.135.97
Isplaćene odštete od postanka zavoda K 6,400.996.52

Sposobni posrednici i akvizitieri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolice
VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

Najprikladniji dar za svaku prigodu jest

INGEROV : :
ŠIVAČI STROJ

kojim se može šivati, vezti i vrpiti.

Singer Comp. šivači strojevi
dioničko društvo
ŠIBENIK, glavna ulica.

ULJE
fino filtrirano
maslinovo ovo-
godišnje na pro-
daju od 50 Kg.
: : unapred. : :
Obavijesti daje
uredničtvo lista.

Na znanje onima, koji sebe ili djecu na život osigurati žele. Prije nego se osiguraju kod tuđih zavoda, neka dadu prvenstvo našem jedinom domaćem zavodu

„CROATIA“

koji ima razne cijenike uz povoljne uvjete; razjašnjenja i upute rado : : daje Zastupstvo : : :

KOPANIĆ & MILKOVIĆ
: : ZADAR : : DALMACIJA. : :

Zavod takodjer preuzima osiguranja proti požaru. : :

ŠIBENIK, 15. siječnja 1914.

CIJENIK

umjetnih gnojiva od 15. siječnja 1914. do nove obavijesti.

1. Mjesto Superfosfata upotrebljuje se mnogo cijeniju Thomasovu Drozgu. Vidi br. 8.
2. Kalifosfat (dolazi sa istim uspjehom mnogo cijenije, nego li Kalisuperfosfat) sa 17% fosforne kiseline i 7.2% čistog kalija (odgovarajući 13.4% Peplnog sulfata) sumporno-kiselu kalij.
3. Kali-Dušik-Fosfat (Kali-Stickstoff-Phosphat) dolazi sa istim uspjehom mnogo cijenije, nego li Kas sa 12.50% fosforne kiseline, 4.8% dušika i 4% čistog kalija (odgovarajući 7.4% Peplnog sulfata) sumporno-kiselu kalij. Dušični Fosfat garantiran 12.5 fosforne kiseline i 6.5% dušika.
4. Kalijeva Sol 40—42% čistog kalija (odgovarajući 74—77.7% kalisulfata). Za naručbe od 1—5 vagona, dobiva se popusta K 15— po vagonu, a od 6 pak unaprijed K 25— i to ako se predigne u roku kroz godinu dana.
- 5 a) Kainit 12.4% čistog kalija. Uvjeti popusta kao pod br. 5. Mjesto K 15 dobiva se K 3, a mjesto K 25, K 7.
- 6 i 7. Sumporno kiselu amonijak i čilska salitra, za Dalmaciju mnogo su skupi. Isti uspjeh dobiva se sa mnogo cijenijim domaćim proizvodom Kalciumcianamidom (vapneni dušik) sa 16% dušika.
8. Thomasova Drozga sa 80% fosfornog anhidrita topivog u citrunovoj kiselini i 75% finoće.

CIJENE			
Preko 10.000 kg.	Ispod 10.000 kg.		
10	60	10	70
15	50	15	60
15	40	15	50
13	38	13	50
6	—	ovaj na samo vagonu	—
21	—	21	—
6	86	6	96
7	23	7	33
7	61	7	71
7	98	8	08
8	36	8	46
8	69	8	79

Sva gori pomenuta gnojiva prodaju se u vrećama od 100 kg. brutto per netto, franko sve dalmatinske luke, gdje pristaju parobrodi dolazeći iz Šibenika, jedino Kalciumcianamid jest u originalnim vrećama od 75 kg. brutto per netto, franko brod Šibenik; ali na zahtjev šaljemo i njega franko sve dalmatinske luke, nadodavši na kupovnu cijenu još i navali izplate kroz 30 dana po primitku robe, bez popusta.

Jamčimo za sve naznačene podatke hranivih počela za pojedina gnojiva. Glede analize podvrgavamo se c. k. Poljodjelskoj Učioni i Kušaonici u Spljetu, kao i svim onim naznačenim u cijeniku 11/11. 1913. Kalisyndikata G. m. b. H. kao i za vadenje uzoraka.

Usporedite li naš cijenik gnojiva sa onima drugih tvrdka ili zadruga i t. d., opazit ćete, da uz pusto nabranjanje popusta i nagrada, mi smo kud i kamo umjereniji cijenom; uza sve što smo mnogo jači postotkom u vodi topivih hranivih sastojina, jer roba koju mi raspačavamo dolazi u ruke kupca direktno sa tvornice, budući smo mi za Dalmaciju, Bosnu-Hercegovinu jedini zastupatelji gori navedenih gnojiva, dočim su svi ostali preprodavaoci istih, stoga nije nitko od njih u stanju da prodava robu na naše cijene, bez da ju patvara, izim onih koji su u tu svrhu subvencionirani sa strane države i uz našu dozvolu.

Sa naše strane preporučujemo, da se svako gnojivo sastojeci se od jedne hrane napose upotrijebi, kao n. pr. Kalciumcianamid, Kalijeva sol i Thomasova Drozga i to prama našim uputim, jer će takvom uporabom postignuti izvrstan i željeni uspjeh na različitim kulturama, što je dokazano mnogobrojnim pokušajima izvedenim diljem cijele Dalmacije, Bosne-Hercegovine.

Na zahtjev dajemo poučne knjžice i bezplatne upute.

Veleštovanjem

Grubišić & Comp.

(Brzojavni naslov: GRUBARES).